

Beslut

efter kvalitetsgranskning av stimulerande undervisning för elever i årskurs 4 som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling vid Vindängens skola i Falköpings kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Vindängens skola avseende verksamhetens kvalitet gällande stimulerande undervisning för elever i årskurs 4 som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska att undervisningen i årskurs 4 genomförs på ett sådant sätt att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling bibehåller sitt intresse för skolarbetet och får möjlighet att nå längre. De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning arbetar lärare metodiskt vid planering och i undervisning för att ge elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling möjlighet att nå längre?
2. I vilken utsträckning ger skolans ledning stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området. I bilaga 2 finns beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. Granskningen genomförs i 30 skolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Vindängens skola i Falköpings kommun ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte Vindängens skola den 22 och 23 mars 2022. Besöket genomfördes av utredarna Lisbeth Ahlqvist och Jan-Erik Lipiäinen. Totalt 5 intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn samt 6 lektionsobservationer har genomförts.

Beslut:

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom de granskade områdena fungerar väl.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas följande fyra områden:

- I vilken utsträckning lärarens *planering av undervisningen* (även) utgår från behoven hos elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning läraren ger elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling *tillräckliga utmaningar*.
- I vilken utsträckning de elever som nått långt/blir klara fort får *stöd för att komma vidare* i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning undervisningen *genomsyras av ändamålsenliga förväntningar* på elevernas förmåga.

Skolinspektionen bedömer att lärarna metodiskt planerar undervisningen på ett sådant sätt att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får utmaningar och stimulans vilket också genomsyrar den undervisning som lärarna bedriver.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande:

Granskningen visar att lärare planerar undervisningen på ett sådant sätt att det finns uppgifter och material som stimulerar och utmanar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Vidare visar granskningen att lärarna i sin planering beaktar tidiga höga elevprestationer och regelbundet uppdaterar sin planering utifrån elevers förändrade behov. Granskningen visar också att lärare ger elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling uppgifter som är utmanande utifrån deras kunskapsnivå och som ger eleverna möjligheter till både breddning och fördjupning. Det har vidare framgått att lärarna använder ett varierat arbetssätt och flera metoder för att skapa balans mellan lärarledda genomgångar och elevdiskussioner och att lärarna ger lämpliga former av lärarstöd för att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska få goda förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt. Därutöver visar granskningen att lärarna ger elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling återkoppling och uppmuntran på flera olika sätt och att lärarna ger eleverna stöd att prioritera samt sporrar eleverna att ta till sig nya områden. Granskningen visar vidare att lärarna uppmärksammar och stödjer både flickor och pojkar och i stor utsträckning har ändamålsenliga förväntningar på elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, vilket kommer i uttryck i både tilltal och bemötande. Därutöver visar granskningen att lärarnas undervisning är fri från stereo-

typa föreställningar kopplade till elevers kön, socioekonomiska bakgrund och migrationsbakgrund. Avslutningsvis visar granskningen att lärarna är medvetna om vilket stöd eleverna får hemifrån och kompenserar med uppmuntran när sådant stöd saknas.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Lärarna planerar sin undervisning på ett sådant sätt att det finns utmaningar för de elever som nått långt i sin kunskapsutveckling

Granskningen visar att lärare planerar undervisningen på ett sådant sätt att det finns uppgifter och material som stimulerar och utmanar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervju med lärare och rektorn framgår att lärarna i sin planering av undervisningen utgår från hela elevgruppens behov, vilket inkluderar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Rektorn berättar att lärarna i sin planering av undervisningen utgår från en nulägesbeskrivning av elevgruppens samlade behov och utformar lektionsinnehållet på ett sådant sätt att det tillgodoser alla elevers behov. Lärarna berättar att de i undervisningsplaneringen lägger in moment med utmanande uppgifter och att de har en bred variation i uppgifterna så att även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling stimuleras och utmanas. Ytterligare exempel på att den aktuella elevgruppen ingår i lärarnas undervisningsplanering är när lärarna berättar att de förbereder extra uppgifter för elever som blir klara snabbt, de utformar problemlösningssuppgifter och uppgifter med öppna frågor, de förbereder extra material i det digitala klassrummet och de betonar vikten av att stimulera elever tidigt. Utifrån de skoluppgifter som Skolinspektionen tar del av framgår att lärarna utformar uppgifter utan tak med öppna frågor som gör att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får utmaningar och stimulans. Den bild som framträder vid intervjuer av att lärare planerar med material och uppgifter för att även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska få utmaningar och stimulans bekräftas av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomför då det finns både extra uppgifter och uppgifter utan tak.

Granskningen visar att lärarna i sin planering beaktar tidigare höga elevprestationer och regelbundet uppdaterar sin planering utifrån elevers förändrade behov. Av intervju med lärare och rektorn framgår att nuvarande lärare har undervisat eleverna sedan årskurs tre och har god kännedom om elevernas individuella behov och deras tidigare prestationer. Vidare framgår av intervjun med lärarna att lärarna i ämneslagen för regelbundna samtal om elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling vilket gör att elevgruppens behov uppmärksammas och eventuella förändringar leder till anpassningar av lektionsinnehållet. Någon lärare säger till exempel att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling synliggörs både i planering och i samtal mellan lärarna och en annan lärare berättar att lärarna i lärarsamtalen

får reda på vilka styrkor elever har i olika ämnen och anpassar sin undervisning därefter. Av intervjun med rektorn framgår att även om nuvarande lärare följt eleverna sedan årskurs tre ser rektorn till att de informationsutbyten som sker mellan lärare, oavsett stadiövergång, är användbar. Rektorn berättar att den information som överlämnas innehåller relevanta upplysningar om hur elever ska utveckla sina kunskaper samt en beskrivning av elevers styrkor och behov, oavsett om det gäller elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling eller ej.

Lärare ger elever som ligger långt fram tillräckliga utmaningar

Granskningen visar att lärare ger elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling uppgifter som är utmanande utifrån deras kunskapsnivå och som ger eleverna möjligheter till både breddning och fördjupning. Av intervjuer med lärarna och rektorn framgår att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får möjligheter till både berikning och acceleration någon gång under skoldagen, även om alla uppgifter inte erbjuder både breddning och fördjupning. En lärare berättar till exempel att hen utformar frågor där det finns möjlighet till fördjupade resonemang i elevsvaren och en annan lärare ger exempel på att elever utifrån sitt intresse ges möjligheter att fördjupa sig inom ett ämnesområde. Av intervjuer med elever framkommer att undervisningen är utmanande, att det i vissa ämnen finns läromedel med olika svårighetsgrader, att eleverna ibland får fördjupa sig i något område och att det alltid finns extra uppgifter. De intervjuade eleverna säger också att de extra uppgifterna är av varierande svårighetsgrad, ibland är de enklare och ibland är de svårare än de ursprungliga uppgifterna. Eleverna berättar också att lärarna skriver på tavlan vad eleverna ska göra om de blir klara snabbt, vilket gör att elever aldrig behöver vänta in klasskamrater. Av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomför framgår att lärare utformar lektionsinnehållet och uppgifterna på ett sådant sätt att det finns olika lösningar och att det finns uppgifter utan tak. Därutöver framgår av lektionsobservationerna att lärare under flera lektioner ställer frågor till elever som bidrar till reflektion och problematisering.

Vidare visar granskningen att lärarna använder ett varierat arbetssätt och flera olika metoder för att skapa balans mellan lärarledda genomgångar och elevdiskussioner. Av lärarintervjun framgår att lärarna varierar arbetssätten och att de delar in eleverna i olika grupperingar, vilket även gynnar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Ibland låter lärare elever som lätt når kunskapskraven arbeta med varandra och ibland får de arbeta med elever som har svårt att nå kunskapskraven. Elever i elevgruppen får på det sättet formulera sina kunskaper för andra elever och utvecklar därigenom sitt eget kunnande. Av intervjuer med elever framgår också att lärarna använder ett varierat arbetssätt, eleverna säger till exempel att lärarna berättar med "kroppen" eller "dansar fram" och att de får spännande uppgifter där de ska leta upp svaren själva. Eleverna säger också att de ser på film och gör rörelseövningar och att de arbetar enskilt, i par eller alla tillsammans under

en och samma lektion. Även de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomför visar att lärarna varierar undervisningen. Bland annat ser Skolinspektionen exempel på att lärare undervisar multimodalt, där lärare låter elever skriva om konkreta föremål, och att lärare har metoder för att skapa elevdiskussioner under lektioner genom att låta eleverna arbeta enskilt, i par och alla tillsammans.

Lärare ger elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling stöd att komma vidare i kunskapsutvecklingen

Granskningen visar att lärarna ger lämpliga former av lärarstöd för att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska få goda förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt. Av intervjuer med lärare framgår att elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling i huvudsak får stöd inom ramen för klassrumsundervisningen. Någon lärare berättar att många elever som lätt når kunskapskraven har egen drivkraft som gör att de med support och stöd under lektionerna lockas att nå ännu längre, så länge uppgifterna är meningsfulla och intressanta. Vid elevintervjun framkommer att eleverna oftast får snabb hjälp under lektionerna. Eleverna berättar att lärarna visar hur de ska gå vidare med extra uppgifter och att lärarna förklarar om de inte förstår. Av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomför framgår att lärarna snabbt ger hjälp till de elever som räcker upp handen, och att lärarna går runt i klassrummet och fångar upp elevernas förståelse under elevernas arbete. Lektionsobservationerna visar också att lärarna ger stöd till de elever som inte på egen hand påkallar uppmärksamhet och att lärarna genom att skriva ner de extra uppgifterna på tavlan ger visuellt stöd till elever som blir klara snabbt.

Granskningen visar att lärarna ger elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling återkoppling och uppmuntran på flera olika sätt. Av intervjuer med elever och lärare framgår att lärare ger återkoppling och uppmuntran dels i form av samtal under lektionerna men också i form av skriftlig respons samt genom framåtsyftande kommentarer i elevernas individuella utvecklingsplaner. Såväl lärare som elever beskriver att lärarna under lektionerna berättar för eleverna vad de gjort bra och hur de kan gå vidare. Eleverna säger till exempel att lärarna pratar med var och en och motiverar dem att lära sig mer och förstelärarna berättar att skolan tar emot lärarstudenter vilket gör att det finns utrymme för lärarna att ge individuell uppmuntran och respons under lektionerna. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer bekräftas bilden av att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får återkoppling och uppmuntran under lektionerna, bland annat ser Skolinspektionen att lärarna rör sig runt i klassrummet, pratar med elever och på det sättet fångar upp elevernas förståelse. Av samtliga intervjuer med skolpersonal och med rektorn framgår att lärarna i flera ämnen använder ”skrivande till läsning” (STL) för att ge respons till elever. Denna metod innebär att eleverna både får och ger skriftlig respons till sina kamrater och får individuell respons från lärare. Ele-

verna berättar att lärarna både skriver vad som är bra och vad eleverna kan utveckla. Av de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del och av intervjuer med lärarna framgår därutöver att lärarna dokumenterar vilka förmågor eleverna behöver utveckla och ger framåtsyftande kommentarer oavsett vilken kunskapsnivå eleven befinner sig på.

Vidare visar granskningen att lärarna ger eleverna stöd att prioritera och sporrar eleverna att ta till sig nya områden bland annat genom att utgå från elevernas intresse i undervisningen och att utveckla elevernas studieteknik. Av intervju med rektorn framgår att det inte finns någon gemensam strategi för hur lärarna ska utveckla elevernas studieteknik men att lärarna använder olika redskap i undervisningen som stödord, tankekartor eller understrykning. Under intervjun med lärarna framkommer att lärarna lär eleverna studieteknik på olika sätt, någon lärare nämner exempelvis att hen använder tankekartor, en annan lärare säger att studieteknik finns med i planeringen och ytterligare exempel på studieteknik är att lärare hjälper eleverna begränsa produktionen. Därutöver berättar lärarna att de arbetar för att bibehålla elevernas nyfikenhet genom att ta reda på vad eleverna är intresserade av och genom att sporra eleverna att forska vidare. Någon lärare berättar till exempel att en elevgrupp sporrades till att vidga sina kunskaper inom ett ämnesområde vilket resulterade i att eleverna höll en uppskattad presentation för andra elever. Eleverna berättar att lärarna vet deras intresse eftersom eleverna får beskriva sina förkunskaper inför ett nytt arbetsområde men också för att lärarna ställer frågor. Någon elev berättar att de till exempel fick större och intressantare uppgifter när de arbetade med rymden. Vid de lektionsbesök som Skolinspektionen genomför framkommer att lärare på olika sätt gör kopplingar till tidigare lektioner, relaterar ämnesområdet till en, för eleverna, relevant kontext och lär eleverna att använda tankekartor för att få överblick över ett område.

Granskningen visar att lärarna uppmärksammar och stödjer både flickor och pojkar som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av såväl intervjun med rektorn som av intervjun med lärarna framgår att det inte finns någon gemensam strategi för att uppmärksamma och stödja pojkar respektive flickor som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Emellertid beskriver lärarna att de har noterat att det finns vissa skillnader mellan pojkar och flickor som lätt når kunskapskraven. Skillnaderna som noterats handlar bland annat om att flickorna producerar mer medan pojkarna blir klara snabbt, och att pojkar pratar mer än flickor medan flickor i större utsträckning arbetar i tysthet. Av lärarintervjun framgår att lärarna möter de skillnader som noterats bland annat genom att ta reda på elevernas intressen och variera bedömningssituationerna. Lärarna säger till exempel att många elever, särskilt pojkar, är intresserade av datorer varför lärarna använder datorer för att locka pojkar som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling att lära sig mer. Vid såväl intervjuer med elever som vid lektionsobservationer framkommer att lärare uppmärksammar och ger stöd till elever under lektionerna, både till elever som ber om hjälp men också till de elever som inte ber om hjälp, oavsett kön.

Undervisningen präglas av ändamålsenliga förväntningar

Granskningen visar att lärarna i stor utsträckning har ändamålsenliga förväntningar på elever som utgår från en aktuell bild av elevernas kunskande. Av intervjun med representanter från elevhälsoteamet framgår att lärarna har höga förväntningar både på sig själva och på eleverna. Såväl lärarna som representanterna för elevhälsoteamet berättar att lärarna är måna om att skapa goda relationer med eleverna vilket gör att lärarna känner till elevernas individuella förutsättningar och behov och att de därigenom också har relevanta förväntningar på eleverna. Vid intervjun med lärarna kommer det fram att den goda relationen med eleverna gör att lärare kan ge formativ bedömning under arbetets gång och att lärare i sin undervisning utgår från elevers förkunskaper. Vid intervjuerna med elever bekräftas bilden av att lärare har ändamålsenliga förväntningar på eleverna bland annat genom att eleverna får formulera sina förkunskaper. En särskild utmaning som rektorn uppmärksammat är att hitta balans i förväntningarna på elever som har en ojämn kunskapsprofil, där eleverna får stöd i de ämnen där det finns svårigheter och pushas att nå längre i de ämnen där eleverna har styrkor. Även de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tar del av ger uttryck för att lärarna har förväntningar på att elever som har mer än godtagbara kunskaper ska nå ännu längre.

Vidare visar granskningen att lärarnas förväntningar på elever kommer till uttryck i tilltal och bemötande och att lärarnas undervisning är fri från uttryck för stereotypa föreställningar kopplade till elevers kön, socioekonomiska bakgrund och migrationsbakgrund. Av lärarintervjun framgår att lärarna i sin undervisning ser till att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling bibehåller sin motivation bland annat genom att utforma lämpliga uppgifter men också genom tilltal och bemötande under lektionerna. Vidare säger lärarna att det finns elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling som är tystlåtna, mestadels flickor. Lärarna berättar att de är medvetna om vilka elever det är och att de på olika sätt ger även dem uppmärksamhet och uppgifter som bygger på relevanta förväntningar. Intervjuade elever berättar att det finns viss variation mellan lärare i hur mycket de ger eleverna uppmuntran, men att lärarnas förväntningar på elever kommer fram genom skriftliga kommentarer på vad eleverna kan utveckla och genom uppmuntrande tilltal på lektionerna. Den bild som framträder vid intervjuer med elever och lärare överensstämmer med den bild som framträder vid Skolinspektionens lektionsobservationer där det finns många exempel på hur lärarna i tilltal och bemötande uttrycker relevanta förväntningar på elever, oavsett elevernas kunskapsnivå. Skolinspektionen ser exempel på att lärare förväntar sig att elever kan lösa uppgifter på olika sätt och att lärare genom sina frågor under lektionerna förväntar sig att elever ska utveckla vad de tänkt.

Granskningen visar att lärarna är medvetna om vilket stöd eleverna får hemifrån och kompenserar med uppmuntran när sådant stöd saknas. I intervju berättar lärarna att det finns vissa skillnader mellan två elevgrupper i vilket stöd eleverna får hemifrån. Av intervju med rektorn framgår att lärare får stöd från elevhälsoteamet att möta de olika elevgruppernas behov som ett sätt att kompensera för de skillnader i elevgrupperna som uppmärksammas.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas följande tre områden:

- I vilken utsträckning skolans uppföljning av resultat ger underlag för genomförande och utveckling av undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för elevhälsa och lärare att samverka kring undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för lärare att – tillsammans eller på egen hand – genomföra och utveckla en undervisning som möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen bedömer att rektorn i många avseende ger stöd och skapar förutsättningar för att undervisningen ska utformas så att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska få utmaningar och stimulans.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande:

Granskningen visar att rektorns regelbundna uppföljning av kunskapsresultaten synliggör elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling och att resultaten av uppföljningarna används för att utveckla undervisningen för alla elever. Vidare visar granskningen att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling inte betraktas som en självgående elevgrupp, och att rektorn ser till att även dessa elevers kunskapsutveckling analyseras. Därutöver visar granskningen att det finns utarbetade rutiner för hur elevhälsoteamet ska stödja lärarna för att möta alla elever, även om elevhälsoteamet inte har ett särskilt uppdrag att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Granskningen visar vidare att elevhälsoteamet har reella möjligheter att arbeta tillsammans med lärarna för att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av granskningen framgår också att rektorn organiserar lärarna i ämneslag och att förstelärarna har uppdraget att ge handledning i pedagogiska frågor, vilket gör

att det finns goda förutsättningar att genomföra undervisningen så att den stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Slutligen visar granskningen att rektorn organiserar verksamheten så att det finns mötesstrukturer som ger lärarna möjlighet att utveckla och samverka kring undervisningen så att den även möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet men vill i detta sammanhang påtala vikten av att rektorn skapar förutsättningar för spridning av de kunskaper som finns i ämneslagen, om hur elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska stimuleras och utmanas i undervisningen, till nyanställda lärare.

Rektorn följer regelbundet upp resultaten för att utveckla undervisningen även för de elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling

Granskningen visar att rektorns regelbundna uppföljning av kunskapsresultaten synliggör elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling och att resultaten av uppföljningarna används för att utveckla undervisningen för alla elever. Vidare visar granskningen att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling inte betraktas som en självgående elevgrupp. Av intervju med rektorn och med lärarna framgår att ämneslagen genomför årliga analyser av kunskapsresultaten vilka skolutvecklingsgruppen och rektorn i sin tur går igenom för att identifiera utvecklingsbehov. Därutöver framgår av intervjun med rektorn att analyserna av resultatunderlagen används av rektorn bland annat för att organisera resurserna i klassrummet så att de på bästa sätt gynnar elevernas olika behov, vilket inbegriper elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Rektorn berättar att det till exempel handlar om att se var resurser kan frigöras så att även elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling ska få goda förutsättningar att utvecklas ännu längre. Rektorn berättar att variabeln kön ingår i det underlag som analyseras årligen och att det inte framkommit några skillnader mellan pojkar och flickor som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervjun med rektorn framgår också att rektorn har tillgång till underlag som visar elever som riskerar att inte nå kunskapskraven, elever med godtagbara kunskaper och elever med mer än godtagbara kunskaper. Vid samtliga intervjuer med skolpersonal och med rektorn framkommer att rektorn tar reda på undervisningens kvalitet genom lektionsbesök som under normala omständigheter börjar en bit in på höstterminen. Vid lektionsbesöken utgår rektorn från en på förhand given frågeställning och från den observationsmall som Skolinspektionen tagit fram. Som en följd av de restriktioner som pandemin fört med sig har rektorn inte genomfört lektionsbesök på senare tid, men rektorn berättar att hen har genomfört korta lektionsbesök hos vissa lärare tidigare under pandemin. Även om rektorn på senare tid inte har kunnat genomföra lektionsbesök i samma omfattning som tidigare, säger rektorn att hen har en god bild av de flesta lärarnas

arbete och av kvaliteten i undervisningen. Ett annat sätt för rektorn att ta reda på att undervisningen ger goda möjligheter för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling att stimuleras och utmanas, och som framkommer vid intervjun med lärarna, är medarbetarsamtalen. Lärare berättar att det på medarbetarsamtalen förs dialoger om alla elever, både om elever som har svårt att nå kunskapskraven och om elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Vid samtliga intervjuer och av inkommen dokumentation framkommer vidare att skolan för några år sedan genomförde en utvecklingsinsats för att öka kompetensen att utmana och stimulera elever som lätt når kunskapskraven. Även om insatsen är avslutad framgår det av intervjuer med samtlig skolpersonal och med rektorn att kompetensutvecklingsinsatsen lett till en ökad medvetenhet om de behov som elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling har och att elevgruppen numera ingår som ett naturligt inslag i de samtal och uppföljningar som genomförs både i ämneslagen och av rektorn.

Av intervjun med elevhälsoteamets representanter framgår att specialpedagogerna inte deltar i de analyser av kunskapsresultaten som genomförs i ämneslagen. Elevhälsoteamets representanter berättar dock att elevhälsoteamet inom ramen för sitt uppdrag genomför och sammanställer resultat av screeningar i matematik och svenska som tydliggörs för lärarna. Lärarna uppger att både rektorn och specialpedagogerna därutöver tar del av elevernas individuella utvecklingsplaner som finns i skolans digitala dokumentationsplattform, vilket gör att rektorn och representanter för elevhälsoteamet har överblick över både elever som har svårt att nå kunskapskraven och elever som har mer än godtagbara kunskaper.

Rektorn ger elevhälsoteamet reella möjligheter att samverka med lärarna kring undervisningen

Granskningen visar att det finns upparbetade rutiner för hur elevhälsoteamet ska stödja lärarna för att möta alla elever, även om elevhälsoteamet inte har ett särskilt uppdrag att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervjun med rektorn och av inkommit material framgår att elevhälsoteamet består av två kuratorer, två specialpedagoger tillika speciallärare och en centralt anställd skolpsykolog som deltar på elevhälsoteamsmötena en gång i månaden. Rektorn berättar att en kurator arbetar förebyggande och främjande med fokus på trygghet, studiero och likvärdighet och en kurator arbetar riktat mot enskilda elever medan specialpedagogerna bland annat följer upp kunskapsresultaten och deltar i klassrummen. Rektorn säger också att elevhälsoteamet, där rektorn ingår, arbetar både med enskilda elever och med elevgrupper och att även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling är med i de samtal som förs inom ramen för elevhälsoteamets arbete. Det kan till exempel handla om hur gruppen som helhet fungerar, hur alla elever ska få stimulans eller om den valda pedagogiken

passar alla elevers behov. Därutöver säger rektorn att specialpedagogerna finns i lärmiljöerna och är en självklar del i undervisningen i klassrummen.

Vidare visar granskningen att elevhälsoteamet har reella möjligheter att arbeta tillsammans med lärarna för att även utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Vid samtliga intervjuer med skolpersonal och med rektorn framkommer att lärarna kan boka in sig på de veckovisa "lilla elevhälsoteamsmötena" för rådgivning och stöd kring arbetet med specifika elever eller elevgrupper, vilket även inkluderar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. En del av de ärenden som skolpersonal samtalar om vid de "lilla elevhälsoteamsmötena" tas vidare till "det stora elevhälsoteamet", där bland annat rektorn deltar. Lärarna berättar visserligen att det inte finns något övergripande samarbete med elevhälsoteamet kring elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, om eleverna inte är i behov av stöd, men lärarna säger också att de har möjlighet att ta upp även den här elevgruppens behov på de veckovisa "lilla elevhälsoteamsmötena". Av intervjun med förstelärarna framgår att även om elevhälsoteamets huvudsakliga arbetsinsatser inte riktas mot elever som når långt i sin kunskapsutveckling så används elevhälsoteamets kompetens till exempel för att möta elever som har spetskunskaper i något ämne, för att skapa studiero i klassrummet, och för att möta högpresterande och stressade elever. Representanter för elevhälsoteamet säger att de genomför observationer av klassrumsmiljön och undervisningen och ger stöd kring förhållningssätt och arbetsro för alla elever, även om elevhälsoteamets fokus i huvudsak riktas mot elever som har svårt att nå kunskapskraven. Lärarna och representanter för elevhälsoteamet berättar vidare att det finns goda möjligheter till spontan samverkan mellan lärarna och elevhälsoteamet även kring elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling eftersom lärarna och specialpedagogen för årskurs 4 delar arbetsrum.

Rektorn skapar genom sin organisation möjligheter för lärare att genomföra en undervisning som även möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling

Granskningen visar att rektorn organiserar lärarna i ämneslag och att förstelärarna har uppdraget att ge handledning i pedagogiska frågor, vilket gör att det finns goda förutsättningar att genomföra undervisningen så att den stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Rektorn berättar att skolpersonalens kompetens att möta elevgruppens behov ökat efter det att kompetensutvecklingsinsatsen om elever som lätt når kunskapskraven genomfördes år 2017, och att förutsättningarna att tidigt uppmärksamma elever som inte får tillräcklig stimulans i undervisningen förbättrats. Av samtliga intervjuer med skolpersonal och med rektorn framgår att det finns en medvetenhet om elevgruppens behov och att skolpersonal, inom ramen för sina respektive uppdrag, gemensamt ser till att undervisning tillgodoser alla elevers behov. Även om det på skolan inte finns någon hand-

lingsplan eller rutin för att möta elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, berättar lärarna att elevgruppen inte är bortglömd i ämneslagens diskussioner. Rektorn berättar att lärarna för samtal om hur undervisningen ska utformas så att det finns möjligheter för berikning och acceleration för elever som behöver utmaningar och stimulans. Av intervjun med rektorn framgår det också att det i förstelärarnas uppdrag ingår att handleda sina kolleger i pedagogiska frågor där undervisning för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ingår. Utöver den kompetensutvecklingsinsats som genomfördes för några år sedan med fokus på elever som lätt når kunskapskraven framgår det av intervjuer och av inkommen dokumentation att även andra kompetensutvecklingsinsatser genomförts. Det handlar bland annat om "skrivande till läsning" (STL) och att utveckla lärmiljöerna och likvärdigheten i utbildningen. Av inkommen dokumentation framgår att rektorn avsatt tid för planering, genomförande och uppföljning av kompetensutvecklingsinsatser och även om fokus för de insatser som genomförts på senare tid inte har varit att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling säger rektorn att insatserna också gynnar den här elevgruppen. Rektorn berättar till exempel att elever inom ramen för "skrivande till läsning" gör en presentation inom ett intresseområde och att eleverna därefter får respons både från andra elever och från lärare, vilket är uppgifter utan tak med tydlig återkoppling.

Vidare visar granskningen att rektorn organiserar verksamheten så att det finns reella möjligheter för lärarna att utveckla undervisningen och samverka. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att det finns mötesstrukturer som ger lärarna möjlighet att utveckla och samverka kring undervisningen så att den även möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervjuerna med lärarna och förstelärarna framgår att lärarna planerar och utvecklar undervisning i ämneslagen. Lärarna berättar att de delar med sig av sina ämnestips och kunskaper om elevgruppernas behov och förstelärarna säger att lärarna ger varandra stöd i ämnesgrupperna. Lärare berättar också att de gemensamma arbetsrummen underlättar deras samverkan då lärarna träffas dagligen. Av intervjun med elevhälsans representanter framgår att det i kommunen finns träffar för lärare i svenska. Rektorn berättar vidare att skolan inte organiserar några insatser för att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska få möjlighet att mötas och såvitt rektorn känner till finns det inga sådana mötesplatser i kommunen. Vid intervjun med rektorn framkommer att det funnits planer på att låta elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling träffas i digitala rum, men att dessa planer skjutits upp på grund av de ansträngningar som pandemin medfört.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X Lisbeth Ahlqvist

Föredragande

Signerat av: Lisbeth Ahlqvist

I handläggningen av ärendet har även utredare Jan-Erik Lipiäinen och Anna Sundman Marknäs deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Vindängens skola den 22 - 23 februari 2022. Vid besöket genomfördes lektionsobservationer och intervjuer med elever, lärare, nyckelpersoner och representanter för elevhälsan. Intervju med rektorn genomfördes digitalt den 1 mars 2022. Besöket och den efterföljande intervjun med rektorn genomfördes av utredarna Lisbeth Ahlqvist och Jan – Erik Lipiäinen.

Vindängens grundskola är en tvåparallellig f- 6 skola med 328 elever. På skolan är arbetslagen indelade efter årkurs, vilket betyder att lärare 4-6 är ett arbetslag. Sedan vårterminen 2021 ingår kommunens grundsärskola i Vindängens skola. Grundsärskolan leds av egen rektor. Andelen legitimerade lärare på skolan var läsåret 2020/2021 69,7% och antalet elever i årskurs 4 var 53, uppdelade på två klasser, varav 23 var flickor och 30 var pojkar.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 7 lektionsobservationer
- 4 gruppintervjuer med elever
- 1 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skollagen

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 221) framgår att i detta ligger att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande de barn och elever som har sämre förutsättningar. Skolan ska också ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människa.

2 kap. 25 §

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 276) framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och att en utgångspunkt är att lärande och hälsa på många sätt påverkas av samma faktorer. Vidare framgår att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper.

3 kap. 2 §

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling, för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 285) förtydligas att alla elever, även de som utvecklas snabbt, har rätt att få stimulans och utmaningar i skolarbetet. Även elever som lätt når kunskapskraven eller har speciella talanger har rätt att få en individanpassad undervisning och uppmuntran att nå ännu längre i sin kunskapsutveckling.

2011 års läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet

1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

I grundskolans läroplan anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skolans uppdrag

Vidare är skolans uppdrag att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.2 Kunskaper

Av läroplanen framgår även att skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Läraren ska bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande; stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan; organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

2.8 Rektorns ansvar

Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningens och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna bland annat får den ledning och stimulans som de behöver och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och

kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.